СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза".

Рокъ VII. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 28-го Вересня 1899. | Число 39.

КАЛЕНДАРЬ.

Вересень.

28	Ч.	Людмилы
29	П.	Софіи, Вѣры, Надежды
30	С.	Евгенія
1	Н.	15. Трофима
2	П.	Евстафія
3	В.	Кодрата, Ипатія
4	С.	Фоки, Іоны

ЗМѢСТЪ.

ЧИ НЕ ЗА БОГАТО У НАСЪ ТОГО МИЛОСЕРДІЯ?

Кажуть, що нема на свѣтѣ чоловѣка зъ бôльшимъ чутемъ, якъ Русины. Вôнъ спѣволюбивый, плаче на видъ якого небудь нещастя, а коли побачить другого чоловѣка въ нуждѣ, его милосердному серцю нема границь.

Се прикметы дуже гарнй и мы не можемо ними соромитись. Мы лишь, поминувши другй нашй гарнй прикметы, хотѣли-бъ застановитись надъ одною, а именно надъ нашимъ милосердіемъ.

Вже то одна зъ нашихъ найбôльше загальныхъ хибъ, що любимо милосердитись надъ каждымъ чоловѣкомъ, безъ взгляду на те, чи вôнъ на те заслугуе, чи нѣ. Отъ примѣромъ знайдесь якійсь буритель въ громадѣ, що вмѣсто старатись завести въ нѣй ладъ и порядокъ, вôнъ по просту бурить, не ставляючи нѣчо на те збурене мѣсце. Вôнъ бурить або зъ дурноты для простои амбиціи, або зъ розмысломъ, ставшись наемникомъ ворожихъ намъ людей. Мы буцѣмъ то обурюемось на него, кричимо, але рѣшучого нѣчо не робимо, а навѣть дуже часто пригласкуемо его та безъ направы зъ его стороны наробленого лиха, принимаемо мѣжь себе и дивимось мовь на якого мудреця. Мы робимо се зъ милосердія, бо мовлявъ, каждый чоловѣкъ грѣшный, то-жь треба ему простити, хочь бы и безъ поправы.

Такй самй милосердія оказують нашй спомагаючй товариства, котрй за те, що до нихъ належать Русины, милосердять ся хочь бы и противъ статута, чи треба, чи не треба. А неразъ такй, надъ котрыми милосердилось, смѣялись опôсля въ кулакъ.

А вже найгоршимъ и непростимымъ нашимъ грѣхомъ есть милосердіе надъ зрадниками свого власного народу. Чоловѣкъ здоровъ, що мае ще всѣ глузды въ головѣ, здоровй руки до працѣ, зраджуе свой народъ, перекидуючись въ ворожій ему таборъ и тамъ за нѣкчемну плату, устно або письмомъ, обкидуе грязею мову того люду, зъ котрого самъ выйшовъ, наклякуе колинѣнѣхъ своихъ рôдныхъ братôвъ пôдъ чуже ярмо, жене той народъ въ пропасть темноты та религійнои ненависти, пôдносить пôдъ небеса его найбôльшихъ гнобителѣвъ, а погонить и обплюе его найбôльшихъ геніѣвъ и боронителѣвъ за его права и свободу. Чи-жъ и ту ще може мати мѣсце наше милосердіе? А мы милосердимось надъ такими. Мы милосердимось, а навѣть деколи сплакнемо надъ долею пôдôбныхъ зрадниковъ, мовлявъ, що они приватно дуже чутливй и щирй люде, а лишь житевй, препоганй вôдносины загнали ихъ въ ворожій намъ таборъ. Мы навѣть деколи сходимо ся зъ такими зрадниками, подаемо имъ руку, розговоруемо зъ ними сердечно, а въ тôй сердечности сплакне зрадникъ, що вôнъ такъ не думае якъ робить, а мы знова въ вôдплату на тй сльозы, тежъ уронимо одну зъ нашого патріотичного ока и пожалуемо «бѣдного» чоловѣка. Мы розходимось зъ подôбными чоловѣкомъ и патріотствуемо дальше на добро нашои Руси Украины, а зрадникъ преспокôйно кидае дальше болотомъ на свôй рôдный народъ. Най каждый даруе, але се не милосердіе, а проста деморализація. Єсли-бъ мы мали практикувати таке милосердіе, то повинний змилосердитись надъ всѣми паньскими злодѣями, що обôкрали въ Галичинѣ щадничу касу; повинни пообнимати за шію всѣхъ тыхъ урядниковъ, що приказували убивати хлопôвъ-выборцѣвъ; повинни мы выцѣлувати всѣхъ губернаторôвъ и жандармôвъ на Украинѣ, що повысылали въ Сибиръ та повязнили найкраснѣйшихъ сыновъ нашого краю; повинни прилюбити до серденька шерифа и всѣхъ депутованыхъ, що въ Лятимерѣ позабивали страйкерôвъ; однымъ словомъ, намъ бы выпадало оправдати и змилосердитись надъ каждымъ розбишакою, бо-жъ каждый зъ нихъ чоловѣкъ, та неодинъ мае жѣнку и дѣти и неодного нахили на ту дорогу, пôсля нихъ оправданй житевй вôдносины.

Та чи повинни мы такъ поступати и повинни милосердитись надъ такими людьми? Скажѣть сами!

То-жъ тымъ бôльше намъ не вôльно милосердитись надъ явными зрадниками нашого народу, бо тымъ способомъ деморализуемось и несвѣдомо заохочуемо другихъ до зрады, бо такй люде не боятся за свôй поступокъ жадноі кары, а противно, навѣть деколи и сердечности.

Намъ треба погорджувати подôбными людьми и нѣколи не мати зъ ними нѣчо до дѣла, доки зъ свого чола прилюдно не зôтруть ганьблячого пятна зрадника свого народу. Такимъ способомъ вôддѣлить ся разъ на все куколь вôдъ пшеницѣ, щобъ сесю послѣдну можь засѣвати безъ страху, що пôдчасъ жнивъ побачимо въ нѣй хопту.

Переглядъ часописей.

Критикъ вôдъ „Свѣта."

Великій редакторъ вôдъ несвѣтлого «Свѣта» вельми втѣшивъ ся, що въ «Свободѣ» ч. 34. зачинають появляти ся статѣ «религійно-морального змѣсту» и зъ тои радости забавивъ ся въ критика «Початкôвъ Христіяньства на Руси». Зъ своею критикою розвѣзъ ся ажь въ двохъ числахъ «Свѣта» 16. и 17. и ще не скôнчивъ; а наплѣвъ такихъ дурниць, що чоловѣкови приходить ся ажь раменами здвигати, що се писала людина, хотяча уходити за поборника найправдившои правды. Я навѣть не буду полемізурати зъ редакторомъ «Свѣта», бо се значило-бъ тôлько, що кидати горохомъ о стѣну. И якъ не можь резмовитисъ по людски зъ пьяныиъ, такъ само не можна говорити по людски зъ редакторомъ «Свѣта», вôдъ коли осѣнила его головоньку ласка россійскои міссіи. Я тôлько зазначу въ вôдповѣдь, що рôднои исторіи я не вчивъ ся въ Римѣ, анѣ не писавъ «Початкôвъ Христіяньства на Руси» за обрôкъ чи тамъ «жаловане» вôдъ «духовного правленія» въ Санъ Франціско, анѣ ще не впавъ-емь такъ сильно на голову, щобы — просвѣщати мого меншого рôдного брата — потрѣбувавъ-емь ажь «указу святѣйшого правительствующаго всероссійскаго Синода», а черезъ те и не потрѣбую числити ся зъ цензурою правленія того-жь Синода. Сли-бъ критикъ «Свѣта» знавъ хоть трошки лѣпше исторію Украины-Руси, або бодай не дививъ ся черезъ окуляры россійскои міссіи, то бувъ бы не бачивъ „моихъ фантазій", бувъ бы прочитавъ добре, но потребуючи перекручувати моихъ слôвъ та гадокъ. А вже худобячимъ и idіотичнымъ есть твердженe, що всьо, що писалось и пишесь про нашь народъ яко самостôйный, есть вплывомъ Полякôвъ. У редактора «Свѣта» и того вченого критика навѣть еп. Д-ръ Пелешь написавъ свое дѣло «Geschichte der Union der Ruthenischen Kirche mit Rom» на жадане Полякôвъ. Отъ хто ѣсть фляки, думае, що всѣ такй. Цѣкавый я тôлько, чи редакторови «Свѣта» богато дали Поляки, коли ще вчивъ ся въ Римѣ, або якъ бувъ уніятскимъ священникомъ!? Мѣсто писати предовгй критики въ газетѣ для народу, бувъ бы редакторъ «Свѣта» лѣпше зробивъ, сли-бъ бувъ написавъ «Початки Христіяньства на Руси» по свому на ново и попри тôмъ оповѣвъ намъ початки россійскои церкви и державы.

Ювилей баламученя народу и его вôдгомôнъ мѣжь американьскими перекинчиками.

Въ Галичинѣ обходили 7. вересня москвофілы — народнй зрадники, що захопили въ свои руки общество им. Качковского — 25-лѣтный ювилей дѣяльности того-жь общества, и не безъ того, щобы не восхваляли о. Ивана Наумовича, котрый для конкуренціи зъ «Просвѣтою» заложивъ се общество и въ своихъ перших выданяхъ, писаныхъ народною мовою и въ деякихъ взглядахъ цѣнныхъ, першій внѣсъ, мѣжь потребуючій нашь нарôдъ науки и просвѣты, спôръ о азбуку и народнôсть: чи она «руска», чи «русска» (россійска). На сей ювилей вôдгукнувъ ся сьвяточно «А. Р. Вѣстникъ» ч. 31. и „Свѣтъ" ч. 18. Обѣ тотй газеты написали досыть богото, але мало потрафили написати про дѣяльнôсть общества и его просвѣтителя, небôщика И. Наумовича. Характеристичне хиба се, що подвижники обохъ газетъ спорять мѣжь собою, до кого близшій И. Наумовичь: до „А. Р. Вѣстника", чи до „Свѣта"? То-жь не сварѣть ся панове, мы рѣшимо: И. Наумовичь зъ початку належавъ до тыхъ, котрй кричали: „niema Rusi", а ходивъ въ польскôй рогативцѣ и помагавъ тягнути вôзъ, на котрôмъ сидѣвъ польскій тромтра-драта революціонеръ Dobrzański; опôсля ставши гр. кат. священникомъ, говоривъ и писавъ народною чистою мовою, звавъ себе Русиномъ и рускимъ, а опôсля зачавъ писатись русскимъ, перейшовъ до Россіи, ставъ попомъ россійского православія и тамъ живъ, доки его не отруѣли.

Отже бачите, що редакторъ „Свѣта" яко пôпъ и трохи образованый, таки больше пôдходить до И. Наумовича, якъ цывіль-редакторъ „А. Р. Вѣстника", але въ дѣйсности ще обомъ далеко. А побачите се ще лѣпше, коли подамо житепись Ивана Наумовича. Одно тôлько зауважаемо, що редакторъ „Свѣта" о. Грушка не мае права послугувати ся такими стихами Т. Шевченка:

Правда не поляже,
Не поляже а розкаже,
Що дѣялось въ свѣтѣ:
Чія правда, чія кривда
И чіи мы дѣти.

(Продовжене на другôй сторонѣ).

Львôвске братство Ставропигійске.

Найбôльшимъ нещастемъ для Руси були Татаре. Розпочавши свои наѣзды на Русь за часôвъ галицкого князя и короля Данила, зробили въ нашôмъ краю велику руину. Многи мѣста и села лежали спустошенй, а такожь и просвѣта такъ упала, що мало хто умѣвъ читати и писати. Ажь въ шѣснайцятôмъ вѣцѣ, т. е. передъ трема сотками лѣтъ, нарôдъ нашь очунявъ вôдъ довгого лихолѣтя. До пôднесеня просвѣты и гаразду на Руси причинились дуже много церковнй братства, котрй основано по мѣстахъ а навѣть по селахъ.

Найдавнѣйше мѣжь всѣма братствами церковными на Руси есть братство Успеньске або Ставропигійске у Львовѣ. Початокъ его припадае на рôкъ 1439, а гдеякй думають, що оно вже було за рускихъ князѣвъ.

Дѣяльнôсть его, якъ и всѣхъ братствъ, була сперше скромна и обмежала ся тôлько на саму церкву приходску. Прихожане городскои церкви Успенія Пр. Богородицѣ уложили собѣ уставъ, вписались въ члены братства и обовязались жити по христіяньски, складати грошѣ на украшене церкви, на взаимну пôдмогу членôвъ и на милостыню бѣднымъ. Познѣйше (1585-ого р.) завело братство при церкви братскôй шпиталь и гостинницю для чужесторонцѣвъ, школу для науки языка церковно-славяньского и грецкого и друкарню. Членами братства були зразу тôлько мѣсцевй прихожане, але пôзнѣйше вписувались до львôвского братства знаменитй начальники старинныхъ рускихъ родивъ, княжихъ и боярскихъ: князѣ Острогскй, Корецкй, Тышкевичѣ, Вишневецкй, Збараскй, и иншй козацкй старшины а навѣть посторонни князѣ.

Братство Ставропигійске мало право выбирати священникôвъ до своихъ церковъ и игумена (настоятеля) для монастыря св. Онуфрія, котрый пôзнѣйше належавъ до братства. Такожь висылало двохъ депутатôвъ на соборъ высшого духовеньства и шляхты, на котрôмъ выбирали епископа. Оно наглядадо надъ житемъ и обычаями людей свѣтскихъ и духовныхъ и напоминало ихъ; майномъ своимъ само управляло и орудовало. Домы, прналежнй братству, побудованй при церкви, зъ всѣми приналежными землями, були свобôднй вôдъ податкôвъ и иншихъ повинностей. Члены братства самй выбирали собѣ старшину (старшихъ братій) щорôчно въ провôдну недѣлю и судили ся своимъ власнымъ братскимъ судомъ.

Права Старопигійского братства призназъ и потвердивъ король польскій Жигмонтъ III. и надавъ ему право, друковати и продавати славяньско-рускй и грецкй книжки; право се удержало братство ажь до найновѣйшого часу.

Взагалѣ признати треба, що львôвске Ставропигійске братство мало велику важнôсть ажь до початку вôсѣмнайцятого столѣтя. Оно служило образцемъ до основаня братствъ въ Вильнѣ, Кієвѣ, Луцку, Могилевѣ и иншихъ мѣстахъ. Маючи мѣжь своими членами богато мужѣвъ, знаменитыхъ якъ своимъ родомъ такъ и становищемъ въ державѣ, було братство представителемъ всього руского народу и оборонителемъ рускои вѣры и народности.

Пôдъ дбалымъ проводомъ Ставропигіи выходило богато книжокъ церковныхъ и поучаючихъ для народу; тутъ вийшли першй учебники для тогдѣшныхъ школъ; словомъ Ставропигія була правдивымъ розсадникомъ просвѣты народнои. Въ тôмъ взглядѣ львôвске братство перевысшало всѣ иншй, а крôмъ того высылало ще иншимъ братствамъ учителѣвъ и ученыхъ священникôвъ, пôдмагало ихъ книжками церковными и школьными.

Братство Ставропигійске вôдбудувало своимъ коштомъ церковь Успенія Пр. Богородицѣ, однакъ 1527 року погорѣла она такъ, що муры еи, зъ цеглы взнесенй, розпали ся. Небавомъ вôдбудовавъ еѣ власнымъ коштомъ молдавскій господарь (князь) Александеръ и зъ того поводу звуть сю церковь и до нынѣ «Волоскою». Въ р. 1569 положивъ основу до нынѣшнои вежѣ богатый Грекъ Константинъ Корняктъ, а коли въ три роки опôсля церковь другій разъ погорѣла, вôдбудовали еѣ молдавскй господарѣ и иншй благодѣтелѣ, такъ, що вже р. 1629 стояла ново вôдбудована церковь. Окрôмъ нынѣшнои вежѣ збудовавъ такожь Константинъ Корняктъ до нынѣ при нѣй безпосередно стоячій храмъ трехъ Святителѣвъ, обновленый пôзнѣйше иншимъ Грекомъ, купцемъ львôвскимъ Балабаномъ.

Въ тôмъ величавôмъ храмѣ Ставропигійскôмъ вôдправлялось богослужене точно пôсля обрядôвъ грецкои церкви. Питомцѣ Ставропигійскои школы удержували правильный уставъ церковный и хорошій спѣвъ, котрымъ и до нынѣ вызначаесь Ставропигійска церковь.

Ревнôсть братства не осталась безъ плодôвъ; зъ братства выходили мужѣ просвѣщенй и твердои волѣ. Братство пріймало сироты бѣдныхъ Русинôвъ на свою опѣку, старалось о ихъ выховане; оно мирило спорячихъ членôвъ безъ вмѣшаня суду. Двохъ членôвъ братства засѣдало въ ратуши въ радѣ мѣста Львова, а депутованй братства бували въ Варшавѣ для обороны правъ руского народу. Братство пріймало и объявляло духовнй завѣщаня (тестаменты), а часто шляхта и мѣщане повѣряли свои дорогоцѣнности для збереженя въ братскôй скарбонѣ. За ту дѣяльнôсть для добра народу и церкви мало братство загально честь и поважане. До него звертали ся о пôдмогу и пораду иншй рускй братства церковнй. Зъ братствомъ Ставропигійскимъ переписувавъ ся князь Константинъ Острогскій тай иншй вельможѣ и господарѣ молдавскй и волоскй, гдеякй епископы и патріярхи.

Теперь братство Ставропигійске, звѣстне такожь пôдъ именемъ Института Ставропигійского, не мае вправдѣ всѣхъ давныхъ правъ, однако-жь все ще мае значѣне для руского народу. Удержуючи велику друкарню, бурсу для бѣдныхъ учениковъ, церковь Успенія Пр. Богородицѣ и хорошій спѣвъ церковный, причиняе ся братство немало до розширеня народнои просвѣты и пôднесеня нашого обряду.

На чолѣ Института Ставропигійского стоить старшина або выдѣлъ, выбираный щорôчно въ Томину недѣлю, котрый заряджуе самъ майномъ братскимъ.

Въ мѣсяци жовтни 1888 обходила гр. кат. архидіецезія львôвска, а зъ нею и цѣла Русь галицка, 1000-лѣтній ювилей крещеня Руси княземъ Володимиромъ Великимъ. Институтъ Ставропигійскій причинивъ ся до звеличеня того великого народного празника уряджаемъ высвавы. Були тамъ старинй, дуже цѣкавй рѣчи, образы церковнй, ризы священичй, келихи, книги, кресты и т. и. Два роки передъ тымъ обходивъ Ставропигійскій Институтъ ювилей свого 300-лѣтного основаня.

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only little Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken and is the best advertising medium.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA" Publishing Co.

All comunications should be addressed to:
„Svoboda"
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рочна $2.00
До старого краю 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу: To "SVOBODA" P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продовженє зô стороны першои).

пришпилюючи ихъ до небôщика Наумовича. Лѣпше пасують до Грушокъ, Наумовичѣвъ и всѣхъ нашихъ перекôнчикôвъ та москвофілôвъ слѣдуючй рядки Т. Шевченка:

А тымчасомъ перевертнѣ
Нехай подростають,
Та поможуть Москалеви
Господарювати,
Та зъ матери полатану
Сорочку здоймати....
Помагайте недолюдки
Матѣръ катувати! (Розрита Могила).

або

Рабы, пôднôжки, грязь Москвы,
Варшавске смѣтє вашй паны
Ясно-вельможнй гетьманы!
Чого-жь вы чванитє ся, вы
Сыны сердешнои Украины?
Що добре ходитє въ ярмѣ?
Ще лучше нѣжь батьки ходили?
Не чваньтесь, зъ васъ деруть ремѣнь,
А зъ нихъ бувало и лôй топили.
(Посланіє).

Цареславный подвигъ.

Въ ч. 32. „А. Р. Вѣстника" подае якійсь О. К. Л. цѣкаву историю, якъ то гр. кат. Русины на Sheppton — Oneida, Pa. перейшли на православіе и пôдъ вплывомъ золотого хреста протоера А. Товта записали церкву россійскому епископови Николѣ, котрый выѣхавъ. А записали въ той спосôбъ, що штучно склеенй трусті и нетрусті зôбрали ся по тихоньки и выставили мортґічь епископови на $3000 зъ $6000 бондомъ, хочь анѣ цента не достали. И теперь коли въ духовнôмъ правленію наступили змѣны, а цареславнымъ подвижникамъ усуваесь грунтъ пôдъ ногами, то сими днями trustee of Greek Cath. Church of Sheppton — Oneida, Pa. достали зъ корту письмо, котрымъ Rt. Rev. Nicholas Bichop of Alaska допоминаесь ихъ $3000, на котрй мае мортґічь. Чи не чудно? Видко, потребують грошей ихъ преосвященьство.

Той самъ А. Б.

Вѣсти зъ Америки.

Зъ Мт. Кармель, Па.

Дня 17. с. м. вôдбулось у насъ посвячене вôдновленои церкви и цвинтара. На то наше торжество явились зъ Мт. Кармель слѣдуючй братства: 8 польскихъ, 3 словацкй, 2 литовскй и 2 нашй рускй. Также прибули до насъ 4 братства зъ Шамокінъ, 3 зъ Шенандоа и одно зъ Центреліи.

Коло 9 год. рано роздавъ ся гукъ барабана рускои банды шамокінскои, котра красно приграваючи, провадила 4 братства зъ діпа до нашои церкви. О годину пôзнѣйше прибули 3 братства зъ Шенандоа, такожь зъ своею бандою и разомъ зъ нашими поставали въ два ряды вôдъ плебаніи ажь до церкви. О 10 г. вышли зъ плебаніи нашй отцѣ духовнй: Ив. Констанкевичь, зъ Шамокінъ; Ант. Бончевскій, зъ Ансоніи; П. Тимкевичь, зъ Юнкерсъ и мѣсцевый священникъ о. Ст. Макарь и улицею помѣжь братства удались до церкви, где о. Констанкевичь посвятивъ на самый передъ вôдновлену церковь. Службу Божу вôдслуживъ тежь о. Ив. Констанкевичь въ асистенціи діяконôвъ оо. Бончевского и Тимкевича. На Сл. Божôй спѣвавъ шамокінькій рускій хоръ пôдъ проводомъ п. Бачиньского. Ажь серце радуе ся, слухаючи такъ красного спѣву, выходячого зъ грудей маленькихъ нашихъ дѣтей и чоловѣкъ мимоволѣ вздрôгнесь зъ зачудованя, щобъ се нашй школьнй дѣти могли такъ красно вывчитись нотного спѣву. Се належить завдячити п. М. Бачиньскому, учителеви въ Шамокінъ, котрый щиро трудить ся коло просвѣты молодыхъ дѣточокъ, якъ такожь и родичамъ, котрй пôзнали тое, що наука для ихъ дѣтей конче потрѣбна, бо се найбôльшій скарбъ чоловѣка.

По Сл. Божôй вырушили всѣ братства зъ фанами и хоругвами на цвинтаръ. До 10 тысячь народу залягло улицѣ, а що день бувъ дуже красный — всѣ ишли на цвинтаръ. Посвяченя цвинтара и поставленого на нѣмъ хреста довершивъ о. Ив. Констанкевичь, а вôдповѣдну до торжества проповѣдъ выголосивъ зъ пôдвысшеного мѣсця о. Бончевскій, почѣмъ весь народъ вернувъ до мѣста.

Правду сказавши, наша руска громада мт.-кармельска ще нѣколи не бачила такои парады, якъ була теперь и нѣколи не витала у себе тôлько людей зъ иншихъ мѣсцевостей. Мы чуемо святый обовязокъ подякувати Всч. оо. Ив. Констанкевичови, А. Бончевскому и П. Тимкевичови, що они не жалували своихъ трудôвъ и хоть зъ далека прибули до насъ, а мы есьмо певнй, що они зробили се для насъ зъ доброи волѣ, бо имъ лежить на серцю дбати о добро и славу свого народу, то-жь они щиро працюють и не жалують трудôвъ для нашого добра, за що вôдъ насъ належить ся имъ щира подяка. Такожь складаемо подяку о. Н. Пôдгорецкому, зъ Джерзи Сити, за прислану намъ телеграму, що хоть не були присутными, но не забули о насъ.

Братствамъ мѣсцевымъ, а найбôльше шамокінськимъ и шенандорскимъ, скажемо щиро-руске Спаси Бôгъ, що причинили ся до звеличаня нашого свята, а и мы може колись вôдвдячимось вамъ за те.

В. Ф-ла.

Зъ Ню Йорку.

Якъ ховають богачѣвъ?

Дня 12. септ. умеръ ту великій міліонеръ Cornelius Vanderbild. Коли рознеслась по мѣстѣ вѣсть, що Вандербильдъ умеръ, зôбрала мене охота побачити бодай неживого міліонера. Слѣдуючого дня убравъ ся я якъ мôгъ найлѣпше, тай пôйшовъ на 5 евню и 57 улицю, де мешкавъ Вандербильдъ. Дверѣ не були замкненй, то жь я смѣло ввôйшовъ та просто йду на гору, де, якъ англійскй газеты писали, находить ся тѣло міліонера. Ледви я ступивъ ногою на першу сходу, а тутъ мене за плечѣ ухопивъ сильный мущина тай зтягнувъ назадъ и пытае чого менѣ потреба, а я ему кажу по англійски, що чувъ я про смерть Вандербильда, то-жь хотѣвъ бы помолитись за его душу. Но вôнъ отворивъ менѣ дверѣ, приказуючи, забиратись. Не скажу вже, що подумавъ я по такôмъ привитаню, бо кождый зъ читателѣвъ легко самъ догадае ся. Правду сказати, я не ишовъ въ тôмъ намѣреню, щобы молитись за душу міліонера, та я ишовъ, щобы побачити, якъ выглядае въ серединѣ помешкане, трумна, вѣнцѣ и т. д.

Коли мене выгнали, перейшовъ я на другу сторону улицѣ, станувъ та думаю, що богачѣ навѣть молитвы бѣдного не потребують, до смерти и по смерти рахують ся за щось лѣпше вôдъ бѣдныхъ, за тое Богъ ихъ наглою смертю карае, бо и Вандербильдъ умеръ наглою смертію на «парилижь». Черезъ день бувъ вôнъ занятый бізнесомъ и ажь десь по 1и ôй годинѣ въ ночи прійшовъ до дому, а до рана вже неживый. Навѣть доктора не було часу кликати. Такъ само недавно спаливъ ся тутъ міліонеръ Andree, що зъ костей лишь уголь зôставъ. Постоявши еще хвильку, видѣвъ я якъ выкинули що кôлькохъ лѣпшихъ панôвъ вôдъ мене, бо въ высокихъ цилѣндрахъ, чимъ я дуже утѣшивъ ся, бомъ подумавъ, що я не найгôршій.

Коли дня 15. оголосили англійскй газеты, що похоронъ Вандербильда вôдбуде ся того дня о 10-ôй годинѣ зъ рана, то мене знову зôбрала охота зобачити похоронъ. Приходжу рано, а довкола величавого дому Вандербильда повно поліcменôвъ, що навѣть нѣкого близько не хотять пустити. Народа зôбралось дуже богато. Я запхавъ ся мѣжь репортерôвъ англійскихъ газетъ, що стояли на найлѣпшôмъ мѣсци, вынявъ кусникъ паперу тай удаю, що щось пишу, щобы зъ мѣжь себе не выгнали, а мали и они чимало клопоту зъ полісменами.

Коло девятои год. зачали звозити вѣнцѣ зъ живыхъ цвѣтôвъ, котрй сейчасъ забрали на два возы тай повезли до костела чи на цвинтаръ. Опôсля зачали сходитись богачѣ, сама родина Вандербильда, декотрй пѣшки, иншй въ каретахъ. Около 10 ои годины вынесло 6 хлопôвъ трумну покрыту лилийовымъ цвѣтемъ тай вложили до каравану, до котрого була запряжена пара чорныхъ конять. Вôдтакъ выйшла родина, тай повсѣдали до повозôвъ, котрыхъ було 20.

Но, думаю, отъ се похоронъ богача! Та-жь нашъ погребникъ Свала зъ Олифанту запряже красшй конѣ до каравану, якъ мае Вандербильдъ; а якъ умре хтось зъ братства, то его выпровадять зъ бандою, и зъ братствомъ въ парадѣ тай и повозôвъ часомъ бôльше якъ 20 назбирае ся. А тутъ богачь, що бувъ вартный 250 міліонôвъ, такій похоронъ мае?

Кождый дививъ ся зъ цѣкавостію на міліонерôвъ, що сидѣли въ повозахъ. Всѣ були худощавй мовь той ґазда, що навѣть не мае попоѣсти вôвсяного хлѣба. Думаю, певно людска кривда та грошѣ такъ ихъ знѣвечили. Коли повозы перейшли, поспѣшивъ я напередъ, думаючи, що може ввôпхаюсь до костела, та побачу, що тамъ буде. Приходжу къ костелови, а тамъ знову повно полісменôвъ, тай нѣкого навѣть близько костела не пустять. Казали менѣ Англики, що трѣба впередъ показати вôдъ банку книжку, закимъ кого впустять до костела. Чи такъ було, я не знаю, бо вже менѣ вôдхотѣлось молити ся за душу богача, то и бôльше не пхавъ ся, но пôйшовъ до дому и заразъ все описавъ, щобы кождый зъ читателѣвъ «Свободы» знавъ, якъ ховають богачѣвъ.

Викторъ Гладикъ.

Вѣсти зъ гавайскихъ островôвъ.

Англицка газета зъ Санъ Франциско „The Examiner", що такъ завзято боролась за галицкими емігрантами, котрыхъ плянтаторы держали въ вязници въ Оагу, доносить, що вязнѣвъ уже выпущено на волю.

Справа зъ галицкими емігрантами — пише згадана газета — була така:

Компанія плянтаторôвъ цукровыхъ въ Оагу „Hackfeld & Co." выслала до Галичины агентовъ, котрй спровадили близько 250 робôтникôвъ. Кождый робôтникъ пôдписавъ контрактъ на три роки зъ тымъ, що зъ мѣсячнои платнѣ $18 мае ему вôдтягатись за копита перевозу моремъ.

Коли робôтники пôшли до роботы, побачили, що они стали простыми невôльниками. Стали нарѣкати и скаржитись, але се нѣчо не помогло. Тогды удались о помôчь до австрійского конзуля. Але хто-жь бувъ нимъ? Hackfeld, спôвъ-властитель плянтаціи.

Не було вже инпои надѣѣ для галицкихъ еміґрантôвъ. Тогды 40 галичанъ кинуло працю, кажучи, що лучше имъ вмерти, якъ працювати пôдъ тыми условіями. За той поступокъ замкнено ихъ до вязницѣ въ Оагу и прирѣчено держати доти, доки не упокорять ся и не повернуть до роботы, або не дадуть окупу грошми. Трохъ зъ нихъ малолѣтныхъ выпущено на волю, а 37 лишилось въ вязници. Се сталось 18. новембра 1898 р.

Ся ихъ неволя була-бъ тревала Богъ знае доки, якъ бы не жидôвскій рабинъ Леві, що выѣхавъ на гавайскй островы до своихъ единовѣрцѣвъ. Тамъ дôзнавъ ся вôнъ про неволю Галичанъ, зайшовъ до вязницѣ въ Оагу, а мѣжь вязнями стрѣнувъ галицкого жидка Тепера. За суму 120 дол. выкупивъ его зъ неволѣ, а коли повернувъ до Санъ Франциско, розказавъ редакціи „The Examiner" про надужитя плянтаторôвъ на галицкихъ еміґрантахъ.

Згадана газета вразъ зъ другими американцями стала щиро въ оборонѣ бѣлыхъ невôльникôвъ. Сейчасъ выслано адвоката Джорджа Гіръ до Вашинґтону, котрый представивъ цѣлу справу президентови McKinley. Наслѣдки стараня ся о вызволене Галичанъ були успѣшнй, бо зъ Вашинґтону приказано выпустити вязнѣвъ, але Hackfeld, завзятый Нѣмець, домагавъ ся доконче окупу. Та коли дôзнавъ ся, що сеся справа западто розголошена и на слѣдуючôй сесіи конгресу пôйде пôдъ обрады, уступивъ зô становиска австрійского конзуля, а вязнѣвъ повыпущавъ на волю, котрй стали теперь вôльными заробниками.

Hackfeld & Co. робили ще послѣднй стараня, щобъ задержано тамъ контрактову роботу, але имъ доведено, що те право нѣколи не вôдносилось до бѣлыхъ. За монархічныхъ часôвъ Калякауа се право вôдносилось лишь до Хинцѣвъ и Японцѣвъ, але теперь завдяки англійскôй газетѣ „The Examiner" и рабинови Леві, невôльництво на гавайскихъ островахъ знесено цѣлковито. Теперь нашй еміґранты не потребують боятися вязницѣ, если не схотять працювати за песѣ грошѣ пôсля контракту, брати въ компанічнôмъ сторѣ и т. д.

Дехто гадавъ бы, що нѣхто зъ нашихъ, анѣ въ Галичинѣ, анѣ въ Америцѣ, не

ВЫНАЙДЕНЄ ДРУКУ.

Давнымъ часами не було такъ легко за книжку, якъ нынѣ. Навѣть письмо святе рѣдко где находило ся, а треба було за него заплатити суму, бо кожда книжка переписувала ся рукою на перґаминѣ*). Спорудженємъ такихъ книгъ займали ся переважно монахи по монастыряхъ; були однако-жь и свѣтскй писарѣ, котрй удержували ся зъ переписованя книгъ. Книгарь мавъ переписувачѣвъ, вправленыхъ до тои працѣ, котрй сѣдали разомъ по кôльканайцять або по кôлькадесять, а коли оденъ имъ зъ рукописей диктувавъ, они писали слово по слову.

Пôзнѣйше взяли выробляти образки, тымъ чиномъ, що на доцкахъ вырѣзувано выпучистй фиґуры, поволѣкано ихъ чорною масою, а вôдтакъ вôдбивано ихъ на паперѣ. Пôдъ тыми фиґурами вырѣзувано звычайно побожнй вершики, по два, чотыри або и бôльше, вынятй зъ св. письма, або важнѣйшй подѣѣ зъ житя того святого, котрого образокъ представлявъ. Тымъ чиномъ позыскано таблицѣ, зъ котрыхъ можна було и образокъ мати и буквы читати, и то далеко скорше, нѣжь писанй рукою; а що бôльше, оденъ образокъ вразъ зъ письмомъ пôдъ нимъ можна було тысячами вôдбивати.

На кôнци помыслили люде о тôмъ, щобы плыты, зъ такимъ трудомъ выконанй, не пôйшли марно, и взяли розтинати плыты на поодинокй буквы такъ, щобы тотй буквы можна укладати, якъ схоче ся, и тымъ способомъ тыми самыми буквами вôдбити иншу книжку.

Тяжко нынѣ дôйти, хто бувъ першій, що выгадавъ рухомй буквы або черенки; здае ся однакъ, що найбôльше заслуживъ ся въ тôмъ дѣлѣ Иванъ Ґутенберґъ, Нѣмець, котрый уродивъ ся въ Моґунціи р. 1400. Мало знаемо о житю и працяхъ Ґутенберґа. Въ пятôмъ роцѣ житя вôнъ стративъ вôтця, а першй лѣта сирôтскй проживъ въ Моґунціи.

Въ р. 1430 удавъ ся Ґутенберґъ до Штрасбурґа. Тутъ займавъ ся шлюфованємъ каменѣвъ, роботою зеркалъ, рытємъ на деревѣ, ажь наконець кинувъ ся зъ особливою ревностію на усовершене друку. Зъ Штрасбурґа вернувъ Ґутенберґъ р. 1445 назадъ до Моґунціи, завязавъ спôлку зъ богатымъ мѣщаниномъ Иваномъ Фавстомъ и зъ его зятємъ Петромъ Шеферомъ и заложивъ друкарню.

Першй книжки були вôдбиванй деревяными черенкаки. Вынайдене друку удержувано въ великôй тайнѣ. Вôдтакъ выдумали иншій спосôбъ черенокъ, т. е. выливано ихъ зъ металю, чимъ друкъ значно ставъ ся лѣпшій, бо литй черенки були яснѣйшй и поправнѣйшй вôдъ деревяныхъ. Въ р. 1457 выдруковано псалтырь, и на той книжцѣ по разъ першій означено рôкъ выданя. Вôдъ теперь друковано книжки щоразъ лѣпше и щоразъ частѣйше; потому знижили цѣну друкованя, а все то впровадило народъ въ таке удивлене, що Ґутенберґа и его товаришѣвъ посуджувано, будьто-бы они робили якйсь чары.

Але штука друкованя не задержала ся довго въ тайнѣ. Въ р. 1462 выбухла вôйна, а челядь друкарска, уступаючи зъ Моґунціи передъ непріятелемъ, розсѣяла ся по цѣлôй Нѣмеччинѣ, Франціи, Швайцаріи и всюды закладала друкарнѣ.

Нынѣ друкарство розвинуло ся до нечуваныхъ розмѣрôвъ. Усовершено лите черенокъ зъ вôдповѣднои мѣшанины металѣвъ. Давнѣйше вôдбивавъ друкаръ мозольною ручно прасою аркушь за аркушемъ. Нынѣ ручну прасу заступлено поспѣшными машинами, на котрыхъ въ однôй годинѣ можна вôдбити тысячѣ аркушѣвъ друку. Машина заступае много чинностій руки людскои: вальцѣ самй накладають друкарску фарбу на черенки, зручнй граблѣ хватають папѣръ и пôдсувають его пôдъ великій валець, котрый пересувае по формѣ тамъ и назадъ, а все тое дае ся впровадити въ рухъ за помочію простого обороту колеса, якъ у студни, котре обертають хлопцѣ або парова машина.

Черезъ всѣ тотй улѣпшеня друкъ ставъ ся дешевымъ и кождому приступнымъ. То-жь нынѣ находить ся майже въ кождôй хатѣ бодай одна книжочка, молитвенникъ; а дешевй книжки улекшають набуте наукъ.

*) Шкôра ослича.

Лѣнивство и праця.

Одного часу жила собѣ молоденька дѣвчина, зъ лиця дуже красна, але за те дуже лѣнива и недбала. Коли ѣй казали прясти (а въ давныхъ часахъ навѣть найбогатшй дѣвчата мусѣли прясти, се була ихъ робота), то она нѣколи не хотѣла розвязати ґуза, если такій зробивъ ся, але рвала нитки и кидала пряжу цѣлыми жменями на землю. Тота молода дѣвчина мала при собѣ служницю, але служниця була дуже працювита. Она збирала пряжу, кидану ѣѣ панею на землю, розмотувала, чистила, а потомъ пряла зъ нея тоненькй нитки, та дала собѣ зъ нихъ зробити прекрасный одягъ.

Якось пôзнѣйше стало ся, що оденъ богатый а молодый чоловѣкъ заѣхавъ въ тй стороны, а побачивши такъ красну молоду дѣвчину, залюбивъ ся въ нѣй и навѣть день шлюбу бувъ вже назначеный. Одного вечера передъ шлюбомъ молода панѣ выйшла зъ своимъ судженымъ на прогульку на майданъ, где танцювали молодй хлопцѣ и дѣвчата.

— Диви — сказала молода дѣвчина до свого судженого смѣючись — отсе моя служниця; она думала, що страхъ хорошо выглядае въ шматю зъ моихъ останкôвъ и тому такъ весело танцюе.

— Якихъ останкôвъ? — поспытавъ молодый панъ.

Тогды молода дѣвчина розказала ему, якъ то ѣѣ служниця дала собѣ зробити одягъ зъ пряжѣ, котру она повôдкидала тому, що тая була замотана, а она не хотѣла задати собѣ працѣ, щобъ еи порозмотувати.

Чуючи тое молодый чоловѣкъ, зачавъ думати надъ тымъ и прійшовъ до того заключеня, що працювита дѣвчина, хотяй бы и бѣдна, може бути лѣпшою жѣнкою, якъ дѣвчина богата и красна, але лѣнива и недбала. То-жь делѣкатно зôрвавъ вôнъ заручины и оженивъ ся зъ працювитою дѣвчиною.

упявъ ся за вязнеными емігрантами. Такъ оно не було. Въ Галичинѣ засылано скаргу до міністра заграничныхъ справъ Голуховского, а ту въ Америцѣ до конзуля и амбасады австрійскои. Теперь бачимо, чому правительство австрійске не заступилось за своими поддаными, бо першимъ посѣпакою надъ вязнеными бувъ именно австрійскій конзуль Hackfeld.

Вѣсти изъ старого краю.

Шляхотна кровь польскихъ верховодовъ въ Галичинѣ отримала симъ днями оденъ доказъ больше „народовои славы", бо ось вѣденьска полиція розписала гончі листы за п. Маріяномъ Сѣницкимъ, новымъ злодѣемъ, що одну фірму надувъ на большу суму и кудась втѣкъ. Певно до Америки.

— Въ Перемышли вôдбулась розправа противъ п. злодѣя Ґусця Амортa, котрый будучи касіеромъ перемыскои щадницѣ, скасувавъ надъ 79 тысячь зр., а зъ тыхъ тôлько 36 тысячь може покрыти своимъ маєткомъ, а 43 тысячь пиши: пропало. Судъ засудивъ его на рôкъ вязницѣ. Той панокъ скôнчивъ техніку, бравъ участь въ революціи угорской, а дôставшись до неволѣ, попавъ до австрійского войска, зôставъ офіцеромъ и бивъ ся въ вôйнѣ италійской. На старость, задля заслугъ, „rodacy" дали ему кусень хлѣба, зробивши его касіеромъ, а се запровадило его до Ивановои хаты. Такъ минаесь слава.

— Рускій банкъ, що вже вôдъ лѣтъ находить ся въ ліквідаціи, а на котрый о. Иванъ Наумовичь выжебравъ — проживаючи въ Россіи — міліонъ рублѣвъ, котрі твердо-рускі патріоты розôкрали, — мае того року скôнчити ліквідацію. Въ р. 1900 будуть, якъ кажуть, головнiй рахунки, а въ р. 1901 д-ръ Добряньскій and Comp. мають выдати справоздане, кôлько галицкихъ хлопôвъ пошло зъ торбами завдяки тому „заведенію" та у кого находить ся той міліонъ россійскихъ рублѣвъ!

— Всѣ газеты высмѣвають о. митрата Фацѣевича, найстаршого крилошанина станѣславôвскои капітулы за те, що зъ нагоды пращаня еп. Куиловского, розôславъ нѣмецкі запрошеня. Видко, бѣдачиско канонікъ, забувъ рôдну мову.

— Дня 1. вересня нашъ независимый посолъ до рады державнои о. Данило Танячкевичь стававъ передъ своими выборцями въ Золочевѣ и здавъ справоздане зъ своеи дѣяльности.

— До першои клясы новои рускои ґімназіи, що повстала минувшого року въ Тернополи, записало ся сего року 90 дѣтей, переважно хлопскихъ. Въ другой клясѣ находить ся 50 дѣтей. Слава вамъ, рускі хлопы, за те, що дбаете о просвѣту своихъ дѣтей.

Такои самои ґімназіи домагають ся Русины въ Станѣславовѣ, бо на пôдставѣ права, єли запишесь 25 дѣтей, то родичѣ могуть домагатись, щобы ихъ дѣтей учено въ рôдной мовѣ. А въ Станѣславовѣ записалось того року ажь 30 дѣтей рускихъ, отже родичѣ домагають ся рускои рôвнорядпои клясы.

Въ тôмъ самôмъ Станѣславовѣ, заходомъ рускихъ жѣнокъ отворено того року институтъ (приватну школу) для рускихъ дѣвчатъ. Отже галицкі Русины мають вже 5 своихъ такихъ институтôвъ для дѣвчатъ. — Славно!

НОВИНКИ.

Якъ богато выдають европейскі державы на утримане войска въ часѣ спокою!

Хто якъ хто, але россійскій царь-батюшка найлучше дае ся въ знаки своимъ пôдданымъ; а чому? то послухайте пчт. читателѣ! Утримане войска россійского коштує рôчно $195 міліон. Франція выдае рôчно на войско $184 міл.; Англія $175 міл.; Нѣмеччина $158 міл.; Италія $69 міл.; а бѣдна Австрія $65 міл. И де-жъ на свѣтѣ може бути добре, если христіяньскі державы и царѣ выдають тôлько міліонôвъ на дурницѣ, на оружіе и порохъ, абы невинно людей мордувати и то называють «патріотизмомъ». И такі мордерцѣ якъ царь-батюшка зъ мечемъ въ рукахъ є начальникомъ войска и головою церкви россійскои, а котрый священникъ або епископъ хотѣвъ бы учити правды, то сейчасъ зъ нимъ на Сибиръ або до вязницѣ!

Вôдозва до всѣхъ американьскихъ Русинôвъ.

Понеже нашой редакціи потрѣбно есть довѣдати ся, якій нашъ чоловѣкъ першій прибувъ до Америки и коли, длятого просимо намъ вôдворотною почтою вôдповѣсти, чи знае хто якого иншого нашого еміґранта галицкого, щобы скорше прійшовъ до Америки вôдъ ч. Павла Филяка зъ Джерзи Сити, котрый тамъ прибувъ въ мартѣ 1879 р., бо если не знайде ся старшій, то згаданый П. Филякъ есть найстаршимъ еміґрантомъ галицкимъ.

Опровержене.

Пôдъ цензурою выходячій „Пр. А. Вѣстникъ" въ ч. 15. зъ пôдъ пера протопопа А. Товта вышло кôлька ложей що до моеи личности. Написано тамъ, що я „удравшій и бѣглый" священникъ. На се замѣчаю, що про мôй вôдъѣздъ зъ Бріджпорту я говоривъ уже давно епископови и Хотовицкому, а народови говоривъ я ще передъ трема тыжднями, що вôдходжу вôдъ нихъ. А що оно такъ було, се може посвѣдчити самъ епископъ Тихонъ. Дальше протопопъ Товтъ зве мене „рандавымъ"; На се немаю вôдповѣди, бо хочь я вôдъ архіерея не одержавъ бунды анѣ ногавиць, то все-жь я не ходивъ обдертый, а хочь-бымъ и ходивъ и то не було-бъ чудо, бо американьска православна мисія, вôдповѣдно своему достоиньству, сховала мою пенсію въ кишеню, котра менѣ належалась пôсля розпорядженя св. Синода. Значить ся — св. Синодъ таке саме серіозне товариство якъ слова протопопа А. Товта, сказані въ вôдкрытôмъ письмѣ до всѣхъ уніятôвъ въ Америцѣ. Просто, папѣръ досыть ще терпеливый. Брешѣть дальше дячки, бо-жь вы на те и є, а я колись поговорю про васъ больше, лишь не на пôдставѣ галюцинацій, якъ се есть въ звычаю у протопопа, а на пôдставѣ урядовыхъ актôвъ.

Trauger, Pa. 20. сентебра 1899.

О. Мих. Валогъ.

Подяка.

Въ имени моимъ и цѣлои рускои громады въ Мт. Кармель складаю прилюдну подяку Всеч. оо. Ив. Константкевичеви, А. Бончевскому, П. Тимкевичови и всѣмъ братствамъ, що ласкаво зволили прибути до насъ на посвячене рускои церкви и цминтара, а именно: Чотыромъ рускимъ Братствамъ зъ бандою зъ Шамокінъ, рускому хорови пôдъ дир. п. Бачиньского зъ той-жь мѣсцевости; тромъ рускимъ Братствамъ зъ бандою зъ Шенандоа и Mahanoy Plane; Братству рускому зъ Centralia, та слѣдуючимъ Братствамъ зъ Мт. Кармель: вôсьмьомъ польскимъ, двомъ литовскимъ, тромъ словацкимъ и двомъ рускимъ зъ бандою. Щиросердечне Спаси-бôгъ.

Ст. Макарь.

Дрейфусъ на воли.

Бувшого капитана французкои артилеріи Дрейфуса, що его засудили пôдчасъ другого процесу на 10 лѣтъ тюрмы, выпущено вже на волю. Президентъ французкои републики уласкавивъ его. Мабуть побоювались Французы, щобъ жидôвскі фірмы не збойкотували французкои выставы, що мае вôдбутись на слѣдуючій рôкъ въ Парижу. Адже-жь звѣстно, що де нема жидôвъ, тамъ нема ярмарку, то-жь безъ нихъ стратили-бъ Французы не мало.

— **Незадовго**, бо вôдъ 1. октобра, мае зачати роботу бреха на Patterson, недалеко Мт. Кармель, котра майже 3 роки нѣчого не робила. Тамъ перше робило богато нашихъ Русинôвъ, то-жь хто-бъ немавъ роботы, може и теперь пробувати щастя.

— **Братство** св. Іоана Хрестителя зъ Бофало дякує прилюдно о. Н. Дмитрову за те, що той въ „Свободѣ" вставивъ ся за тыми малыми громадами Русинôвъ, щобъ и для нихъ выстаратись о священника. Рôвно-жь згадане братство просить Совѣтъ священникôвъ занятись чимъ скорше долею помешнихъ мѣсцевостей.

Потрѣбно хлопця.

Потрѣбно до стору молодого, цѣкавого 15—16 лѣтного хлопця, котрый знае добре рахувати, читати, писати и бодай трохи говорити по англійски. Хто-бъ знавъ ще и бучерство буде мати добру платню. Зголошуватись треба до: Mr. A. KIRCZIV, 102 Morris Str., Jersey City, N. J.

Де-що цѣкавого.

— Край хиньскій посѣдае двайцять разôвъ тôлько угля, що цѣла Европа.

— Въ Англіи есть 30.000 женщинъ занятыхъ при урядѣ почтовôмъ.

— Цѣлковите затьмѣне сонця наступить 28. мая 1900 року.

— Мешканцѣ острова Кубы ѣдять полевi щурѣ зъ найбôльшимъ смакомъ.

— Пересѣчно кождый чоловѣкъ на свѣтѣ хорує 9 днѣвъ въ роцѣ.

— При помочи студень (руръ) артезійскихъ въ тыхъ часахъ здѣлано 12 міліонôвъ акрôвъ землѣ на пустыни Сагара въ Африцѣ, плодородными.

— Въ Нѣмеччинѣ есть 1,300.-000 сухотникôвъ, зъ котрыхъ 170.-000 умирае рôчно.

— Декотрі воздухо-плавцѣ потрафили своими бальонами взнести ся 26,160 стôпъ высоко.

— Въ Норвегіи жіють люде найдовше.

— Єсли въ Франціи хоче яка женщина носити убране мужеске, то мусить платити податку $10 рôчно.

— Державный банкъ англійскій нищить (палить) кождого тыждня 350.000 паперовыхъ нотôвъ (банкнотôвъ) а выпускае въ свѣтъ свѣжо надруковані.

— Англія зъ вывозу штучныхъ напоѣвъ (лікерôвъ) мае рôчно приходу $100.000.000.

— Учені лѣкарѣ доказали, що трета часть изъ всѣхъ божевôльныхъ людей звычайно приходить поволи знова до розуму, а противно грыжа совѣсти (нечиста совѣсть) прим. если хто вырече ся своеи народности и стане зрадникомъ та перекиньчикомъ за «рублѣ», то се може стати ся причиною розмягченя мозгу и вѣчнои погибели такъ на небѣ якъ и на земли!

— Король грецкій Юрій мае найменшу пенсію зô всѣхъ панучихъ, бо лишь $200.000 рôчно, значить: въ Америцѣ прим. знайшло бы ся зъ 500.000 «такихъ короликôвъ», котрі-бъ радо вôдкупили вôдъ него корону, якъ бы хотѣвъ спродати.

— Наймилосерднѣйшимъ народомъ на свѣтѣ суть Ишпанцѣ, бо громады самі утримують своихъ убогихъ добровôльными жертвами, не накладаючи жадныхъ тягарôвъ на людей.

— На памятку, що за панованя катол. королевои англійскои, Маріи Стюартъ, 41 протестентантôвъ зôстало спаленыхъ на кострѣ (купѣ дерева) за вызнане новои вѣры, то мешканцѣ м. Кентебрі поставили сего року памятникъ неповинно зглядженымъ зъ сего свѣта!

— Половина всѣхъ людей умирае передъ осягненемъ 17 року житя, оденъ чоловѣкъ на 10.000 досягае вѣку 10 лѣтъ, а оденъ зъ кождои тысячки 60 лѣтъ.

— Найбогатшимъ народомъ на свѣтѣ суть Англійцѣ. Они мають въ чужихъ краяхъ маєтностей недвижимыхъ вартости $560 міліон.

— Оденъ механікъ, въ стейтѣ Огайо, выпайшовъ недавно машину льокомотиву, що сама пожирае — нищить дымъ.

— Хто хоче стати розумнѣйшимъ и богатшимъ, нехай читає поучаючі книжки и газеты.

— Чому не пишете за книжками до олифантскои читальнѣ? Адресуйте: J. J. Ardan, Box 418, Olyphant, Pa.

СМѢШНЕ.

АДВОКАТЪ И КЛІЄНТЪ.

Адвокатъ: — Добре, що я зъ вами стрѣтивъ ся, и могу подѣлити ся зъ вами веселою вѣстею, що процесъ выграный!

Клієнтъ: — Прецѣнь по 8 лѣтахъ правда на верхъ выйшла! Але прошу, пане меценасъ, скажѣть, кôлько вамъ належить ся за такъ довгій трудъ?

А.: — Не богато! Отъ 2000 зр. выносять кошта судові, 2300 зр. менѣ прійде за страту часу и за трудъ, больше ничь.

К.: — Та якъ то може бути? Менѣ не то що ничь не зôстае ся зъ выграпои сумы, але еще мавъ бымъ допдатити 200 зр?

А.: — Но такъ: грошѣ страчені, але за то процесъ выграный и гоноръ!

КУМЪ ВАНЬО И ФЕЦЬО.

Ваньо: — Скажѣть менѣ, куме Фецю, длячого вы все носите такій паскудный капелюхъ? прецѣнь вы яко бізнесѣстъ можете собѣ красшій купити!

Фецьо: — Єсъ, могу, але по чôмъ-же чужій чоловѣкъ мене пôзнае, що до мене не ходять свои выпити?

ЗЪ ШКОЛЫ.

Малый Михась першій разъ бувъ въ школѣ и то на катихизаціи. Коли прійшовъ до дому, пытае ся мама:

— Ну, Михасю, якъ тобѣ пôшло въ школѣ, чи пытали тебе єгомосць, хто були перші родичѣ?

— Є, нѣ, они вже то знали— вôдповѣвъ спокойно хлопець.

Директоръ вôдъ криміналу згубивъ свой ключь вôдъ касы. Понеже не було шлюсаря, то сторожь вязницѣ привѣвъ старого, добре знаючого свою рѣчь злодѣя, котрый за помочію молотка и цьвяха въ одной хвили отворивъ касу. Директоръ зачудованый каже:

— Що, ты вже вôтворивъ касу? Ахъ ты чортôвъ сыну!

Злодѣй зъ гордостію каже: „Бачте, пане директоръ, якъ то добре, коли ся щось умѣе!"

ПОЧТОВА СКРИНКА.

Н. Н. въ Канадѣ. — Велику стѣнну мапу Америки можете купити въ Вінніпеґу. Наша редакція не продае.

М. Семенюкъ въ Porth Richmond, N. Y. — Вôдповѣдаємо вамъ коротко на поставлені вами пытаня:

I.

1) Пословъ-Русинôвъ до сойму галицкого есть 13.

2) До рады державнои у Вѣдни 7. До рады державнои суть выбрані: Д-ръ Окуневскій, о. Танячкевичь, Д-ръ Яросевичь, Вахнянинъ, Барвѣньскій, Д-ръ Гладышовскій, Охримовичь и о. Мандичевскій.

3) На Буковинѣ до сойму 4. Д-ръ Стоцкій, Пыгулякъ, Василько (москвофілъ) и ще оденъ зрумунізованый Русинъ.

4) До думы держ. зрумунізованый Д-ръ Волянъ.

II.

Председателемъ тов. „Просвѣты" есть Юліянъ Романчукъ, проф. руск. ґімназіи у Львовѣ и бувшій посолъ на соймъ и до рады держ.

III.

Галицкі рускі газеты суть:

У ЛЬВОВѢ:

1) „Дѣло", выходить щодня, часопись політична, независима, редагує Ив. Белей.

2) „Русланъ", выходить щодня, часопись політична, пôвъ-урядова.

3) „Народна часопись", выходить щодня, часопись політична, урядова.

4) „Свобода", письмо політичне, просвѣтне и господарске для народу, выходить що тыждня.

5) „Громадскій Голос", письмо політичне для народу, выходить що 2 тыждпѣ.

6) „Літературно—Науковий Вістник", выходить кождого мѣсяця книжками, 12 аркушôвъ друку.

7) „Душпастырь", часопись церковна, вых. 2 разы въ мѣсяць.

8) „Учитель", часопись для учителѣвъ, вых. 2 разы въ мѣсяць.

9) „Дзвінок", часопись илюстрована для молодежи, вых. 2 разы въ мѣсяць.

10) „Будучність", письмо суспôльно-політичне для интеліґенціи, выходить 2 разы въ мѣсяць.

11) „Часопись правнича", вых. 2 разы въ рôкъ книжками до 20 аркуш. друку.

12) „Записки наукового тов. Шевченка", вых. що 2 мѣсяцѣ книжками по 12 аркуш. друку. Крôмъ того тов. им. Шевченка ще выдае 7 инншихъ наукових зборникôвъ, котрі выходять по 2—4 разы въ рôкъ.

ВЪ ПЕРЕМЫШЛИ:

13) „Прапоръ", мѣсячникъ суспôльно-політичный для руско-кат. духовеньства.

14) „Посланникъ", письмо церковно-народне, вых. 2 разы въ мѣсяць.

15) „Господар", письмо для рускихъ хлѣборобôвъ, вых. разъ въ мѣсяць.

ВЪ КОЛОМЫѢ:

16) „Руска Рада", для народу, вых. 2 разы въ мѣсяць.

17) Всѣ три консисторіи: львôвска, перемыска и станиславôвска выдають кождого мѣсяця свои „Єпархіяльні Вѣстники".

НА БУКОВИНѢ:

18) „Буковина", выходить 4 разы въ тыждень, письмо політичне.

19) „Буковина", для народу, вых. 2 разы въ мѣсяць.

20) „Добрі ради", письмо господарске, вых. разъ въ мѣсяць.

НА УГОРЩИНѢ:

1) „Наука", органъ тов. св. Василія В., выходить 2 разы въ мѣсяць и есть въ рукахъ старыхъ Русинôвъ.

2) „Недѣля", вых. 2 разы въ мѣсяць за пôдмогою уряду угорского, выдають молодші.

Всѣ тi газеты друкують ся мовою чисто-народною и переважно фонетикою.

Крôмъ того у Львовѣ выходять ще москвофілскі газеты, що намагають ся писати по россійски, але що не знають россійскои мовы, то пишуть якоюсь чудовищною паламарщиною, якъ нашъ „Амер. Русскій Вѣстникъ."

Нещасный дѣдусь.

Давно вже тому, давно, живъ одевъ дуже старый чоловѣкъ (дѣдусь) вразъ зъ своею невѣсткою и сыномъ. Старый вônъ вже бувъ такій, що не довиджувавъ добре, а коли ходивъ, то колѣна пôдъ нимъ тряслись; бувъ такожь приглухій. Коли сидѣвъ при столѣ, то руки ему такъ трясли ся, що дуже часто розливавъ страву по столѣ або по одежи. Єго сынови и невѣстцѣ незлюбило ся тое поступоване старого до того степени, що наконецъ поставили стôльчикъ въ кутѣ при маленькôмъ столику и тамъ давали ему ѣсти зъ глиняной миски, зовсѣмъ осôбно вôдъ решты родины. Часто дививъ ся вônъ звôдтамъ зъ слезами въ очахъ въ сторону стола, где другй ѣли, однакъ не говоривъ нѣ слова.

Одного разу, коли сидѣвъ такъ думаючи про свою минувшôсть, коли ще бувъ молодый и сильный, глиняна миска, котру вônъ заледви мôгъ удержати въ дрожачихъ рукахъ, упала на землю и розбила ся. Молода невѣстка высварила его добре за неувагу, однакъ вônъ не вôдповѣдавъ, а лишь зôтхнувъ глубоко. Потôмъ купила ему дерев'яну миску за одного цента и зъ неи давала ему ѣсти.

Въ кôлька днѣвъ пôзнѣйше побачивъ сынъ и невѣстка, якъ ихъ сынокъ чотыролѣтный, сидѣвъ на земли и старавъ ся збити до купы кôлька дощинокъ.

— Що ты робишь сынку? — поспытавъ отецъ.

— Роблю миску для тата и мамы, щобы мали зъ чого ѣсти, коли постарѣють ся — вôдповѣвъ хлопецъ.

Сынъ и невѣстка поглянули одно на друге, але не говорили до себе за пару хвиль нѣчого. Ажь по хвили зачали плакати и вывели старого зъ кутика, де вônъ все сидѣвъ, та давали ему ѣсти при столѣ разомъ зъ другими. Вôдъ сего часу не обходились они такожь зле зъ нимъ нѣколи.

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь!
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды пануе брехня,
Въ вашихъ липъ сорцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.